

INTERVJU DR. JANEZ DRNOVŠEK

Predsjednik
Republike
Slovenije

Razgovarao,
VOJO LUKIĆ

Fotografije
AP, DRAGAN MATIĆ

Drnovšek

Krajni je čas za rješenje pitanja granice i Ljubljanske banke

Dr. Janez Drnovšek je od 22. prosinca 2002. godine predsjednik Republike Slovenije. Prije toga je deset godina, od 1992. do 2002., bio na čelu slovenske vlade. Po anketama koje objavljuju slovenski mediji, dr. Janez Drnovšek je najpopularniji političar u toj zemlji. Ovaj intervju za Jutarnji list rađen je u Uredu predsjednika Republike Slovenije koji se nalazi u centru Ljubljane. Predsjednik je za intervju imao na raspolaganju pola sata.

• **Kako biste ocijenili sadašnje političke odnose između Republike Hrvatske i Republike Slovenije?**

- Odnosi su uglavnom dobri, dobri su među ljudima, ali politika, na žalost, nije u stanju riješiti dva preostala veća problema. Pitanje granice i Ljubljanske banke. Mislim da je nakon 15 godina vrijeme da se i to riješi. Do sada je možda bilo i razumljivo da se tako razvlačilo, bilo je puno drugih pitanja, ali nakon petnaest godina obje bi se države morale udružiti i to riješiti. Krajnji je čas.

• **S predsjednikom Republike Hrvatske, gospodinom Stjepanom Mesićem, imate**

dobre i prijateljske odnose. Koliko vaši susreti mogu pridonijeti tome da se učinkovitije počnu rješavati znani problemi između dvije zemlje?

- Točno, imamo uistinu dobre odnose. Cijenim predsjednika Mesića. Prije svega, čini mi se da ima vrlo načelnu politiku. Nas smo dvojica uputili javni poziv vlada-ma da pokušaju riješiti otvorena pitanja. Prijašnjih smo se godina stvarno trudili, tražili rješenja, sada pak ove dvije vlade jednostavno ni ne pokušavaju. I zato smo ih javno pozvali.

• **Dobro, kako to zamišljate?**

- To su teška pitanja. Rješenje će biti

DRNOVŠEK IZDAO SELF-HELP KNJIGU SAVJETUJEM LJUDIMA KAKO DA VJEŽBAJU SAVJEST I ENERGIJU

• Godine 1996. objavili ste knjigu "Moja resnica" (Moja istina) koja je imala vrlo pozitivan odjek u javnosti. Deset godina kasnije, godine 2006., objavili ste knjigu pod naslovom "Misli o životu i osvješćivanju". Dvije posve različite knjige.

- Istina je, knjige su različite. Prva se odnosi na političke uspomene na razdoblje od 1989. godine, kada sam postao predsjednikom SFRJ, do samostalnosti Slovenije, 1991. Drugu je knjigu teško odrediti. To je knjiga koja sadrži velik broj preporuka i savjeta kako živjeti. Polazi od pojedinca, koji mora vježbati svoju savjest, svoju energiju. Zatim taj isti pojedinac počne promatrati svijet oko sebe, počne pomagati drugim ljudima jer

su svi ljudi međuovisni. A zatim počne shvaćati da je svijet uistinu neravnotežen i slab. Da u njemu ima toliko nevjerojatnih socijalnih razlika, siromaštva, bolesti, stalno se ponavljaju konflikti i ratovi i nevjerovatno gomilanje bogatstva u rukama malog broja ljudi, dok, istovremeno, polovica čovječanstva gladuje. I situacija ne ide nabolje. Čak, suprotno. Državnici već četiri desetljeća u Ujedinjenim narodima govore kako će iskorijeniti siromaštvo. A ništa se nije dogodilo, sve sami kozmetički potezi. Iz knjige proizlaze posve konkretne ili vrlo često filozofske preporuke o tome kako ojačati svoju energiju, svoju savjest i zajedno s tim svoje zdravlje.

kompromis, nitko neće biti pobjednik, nitko neće biti zadovoljan, politika će u svakom slučaju biti kritizirana. Ali, njezina je obveza da to riješi. Vlade su tu da rješavaju probleme, a ne zato da skrbe za svoju popularnost i pritom igraju, prema potrebi, na neke nacionalističke note.

• **Bili ste predsjednik Vlade Republike Slovenije od 1992. do 2002. godina. U tom vremenskom razdoblju donijeli ste brojne važne odluke u unutarnjoj i vanjskoj politici vaše zemlje.**

- Točno. To je bilo ključno doba tranzicije. Mislim da je uglavnom uspješno završeno. Određene bi se stvari mogle obaviti bolje. No većina drugih tranzicijskih država obavila ih je lošije.

• **Republika Slovenija nikada nije surađivala s Međunarodnim monetarnim fondom. Danas možemo čuti, naročito u inozemstvu, da je to bila vrlo važna odluka za uspješan razvoj Slovenije.**

- Slažem se. Politike Međunarodnog monetarnog fonda pokazale su se uglavnom neuspješnima i države koje su ih provodile platile su za to visoku cijenu, pa i u socijalnim nemirima. Ako pogledamo, na primjer, Argentinu, ona je doslovno bankrotirala, cijelo je društvo počelo pucati po šavovima. Tako da sam zasad skeptičan prema politici međunarodnog fonda u prošlosti. Slovenija je cijelo vrijeme išla svojim putem. Katkad su nas kritizirali da radimo po svome, da ne privatiziramo dovoljno brzo. A mi zapravo nismo jeftino rasprodali naša poduzeća strancima, nego smo išli polagano, postupno i s velikim sudjelovanjem Slovenaca u privatizaciji.

• **Vi ste zadovoljni procesom privatizacije u Sloveniji?**

- Privatizaciju je teško izvesti idealno. Zapravo nemoguće. Naime, riječ je o neprirodnom procesu; naprije se sve podržavi, a zatim opet privatizira. Bilo je u tome nekih pogrešaka, ali drugdje ih je bilo još više.

• **U drugim tranzicijskim državama?**

- Tako je.

• **Autor ste brojnih stručnih članaka s područja kreditne i monetarne politike i međunarodnih financijskih odnosa. Koliko je bitna uloga komercijalnih banaka u pojedinim zemljama kada govorimo o uspješnom gospodarstvu?**

- Banke igraju važnu ulogu jer gospodarstvu pribavljaju financijska sredstva za njegov razvoj. Mislim da su bankarski uvjeti bili u proteklom razdoblju pretjerano teški za gospodarstvo, kamate previsoke i zbog toga je možda previše poduzeća otišlo u stečaj. Banke rade, ali preusko i previše kratkoročno gledaju na svoju politiku. To je, s rijetkim iznimkama, problem banaka.

• **Mislite li da je bolje ako su banke u vlasti domaćih ljudi, nego da dolaze stranci?**

- Ni domaće vlasništvo nije jamstvo. Jer, vlasnik je vlasnik. Ako gleda usko i želi u što kraćem razdoblju ostvariti što veći profit, potpuno je svejedno je li domaći ili stranac. Ako gleda šire i dugoročno, tada će djelovati za sebe, za gospodarstvo i za stanovništvo, ubrzo će se dogoditi win-win situacija. Ako, pak, banka želi u kratkom roku zaraditi mnogo te iscijedi sve iz poduzeća, ona će zaraditi, a poduzeće će propasti. Na dulji će rok i banka zbog takvog poslovanja proći gore.

• **Mediji su zabilježili vaš angažman u pomoći narodu u sudanskoj pokrajini Darfur.**

- Ta akcija, koju sam pokrenuo, je humanitarna ali i politička. Učinilo mi se da je potrebno pomoći Darfuru u trenutku kad je svijet počeo zaboravljati na tu krizu jer su se na nju navikli. A kriza se, pak, produbljavala. Mislim da mi je ipak uspješno probuditi zanimanje međunarodne javnosti, međunarodnih institucija za Darfur. U Sloveniji smo skupili nešto sredstava za pomoć Darfuru i dobro je da su se Slovenci stvarno uvjerali da trebaju pomoći nekim drugim ljudima koji trpe, a ne samo sebi.

• **Javno ste izrekli kritike na račun međunarodne birokracije. U javnosti su također imale velik odjek vaše kritike velikih subvencija poljoprivrede u Europskoj Uniji. Sve su te kritike bile izrečene na jasan i precizan način, tako da ih je javnost mogla dobro razumjeti.**

- Da, tako je. Međunarodne su institucije previše rigidne. U njima su birokrati, međunarodni birokrati s dobrim plaćama.

DRNOVŠEKOVA BIOGRAFIJA

Janez Drnovšek rođio se 17. svibnja 1950. u Celju. Diplomirao je na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Ljubljani, a 1986. je doktorirao ekonomske znanosti na Ekonomsko-poslovnom fakultetu u Mariboru. Godine 1994. mu je Sveučilište u Bostonu dodijelilo počasni doktorat, a 1999. i Sveučilište Illinois Wesleyan. Europska akademija znanosti i umjetnosti u Salzburgu 2004. mu je dodijelila počasni naziv senator. Za svoje izuzetne zasluge kod obrane slobode i suvereniteta Republike Slovenije, dr. Janez Drnovšek 24. lipnja 1992. dobio je najviše državno odlikovanje Zlati častni znak slobode Republike Slovenije.

Janez Drnovšek je nosilac i niza međunarodnih nagrada i priznanja. Između ostalih to su: La prix de la Mediterane (Crans Montana Forum, Malta, listopad 1995), nagrada Hubert H. Humphrey, Američkoga instituta za javne poslove (Sveučilište u Minnesoti, svibanj 1997), nagrada Fonda za američke studije (American Institute on Political and Economic Systems, Prag, kolovoz 1998), nagradu Diálogo Europeo (Madrid, studeni 1998), nagradu Ramón Trias Fargas (Barcelona, studeni 2003). Može se reći da je slovenski predsjednik države pravi poliglot. Govori francuski, engleski, španjolski, njemački i naravno sve južnoslavenske jezike. Veliki je ljubitelj umjetnost, posebno glazbe.

Nikamo im se ne žuri. Zaduženi su za rješavanje kriza, kao što je Darfur ili prije Ruanda ili bivša Jugoslavija. U stvari kompliciraju i spori su. Oni imaju vremena, a ljudi koji tamo umiru ga nemaju. Zato sam vrlo kritičan prema njima i smatram da to ne smijemo uzimati kao standard, reći da se takve stvari ne daju riješiti.

• **Više ste puta u elektronskim medijima i tisku govorili o svojoj bolesti.**

- Stalno me o tome ispituju. Stoga sam objasnio o čemu se radi. Pojasnio sam i to da sam sam sebe ozdravio. Sam, na potpuno prirodan način, tako da sam slijedio svoju intuiciju. Bez službene i bez alternativne medicine. Prije sam pokušavao i s jednom i s drugom, ali nije bilo rezultata.

• **Mislite li da javne osobe moraju govoriti o svojem zdravstvenom stanju?**

S predsjednikom Mesićem uistinu imam dobre odnose. Nas smo dvojica uputili javni poziv vladama da pokušaju riješiti otvorena pitanja. Rješenje će biti kompromis, nitko neće biti pobjednik. Politika će biti kritizirana, ali vlade su tu da rješavaju probleme, a ne zato da skrbe za svoju popularnost i pritom igraju, prema potrebi, na neke nacionalističke note. Političko je igranje emocijama, kad je riječ o otvorenim pitanjima, krajnje štetno. To rade neodgovorni političari koji ne bi smjeli obnašati takve funkcije

- Mislim da se s tim pretjeruje. Da je zanimanje javnosti, prije svega novinara, preveliko. I da jednostavno stalno pritišću, doslovno su na preši, stalno spekuliraju je li bolestan ili nije i što će se dogoditi. U mnogim takvim slučajevima novinari nisu na potrebnoj moralnoj razini.

• **Zašto ste postali vegetarijanac i kakve ste promjene doživjeli s tom prehranom?**

- Slijedim svoje osjećaje. U jednoj fazi nisam više želio meso. O takvoj odluci dugo sam razmišljao, ali ipak sam odlučio slijediti svoje osjećaje. Najprije sam izbacio crveno meso, zatim ribu i još mnogo toga: mliječne proizvode, jaja i tako dalje. Ali sve postupno.

Stanje moga organizma prije godinu dana je drukčije nego što je danas. Tada su i potrebe organizma bile drukčije nego danas. Slijedim svoj osjećaj koji je stvarno nepogrešiv.

• **Vratimo se ponovno odnosima Hrvatske i Slovenije. Čini se da i danas ima niz neiskorištenih mogućnosti za učinkovitu suradnju ne samo u gospodarstvu**

svim područjima. Lako možemo razvijati duboku suradnju. To je u vitalnom interesu jedne i druge države. I zato je politika neodgovorna. Jer gradi odnose na nekim razlikama, napuhava te razlike, umjesto da ih pokuša riješiti na odgovoran način i omogućiti da suradnja bude stvarno neometana, normalna. Političko igranje s emocijama kad je riječ o otvorenim pitanjima je krajnje škodljivo. Znamo, i više se puta pokazalo, kamo to može dovesti. To rade neodgovorni političari koji ne bi smjeli obnašati takve funkcije.

• **Kako gledate na buduću suradnju Slovenije i Hrvatske?**

- Optimist sam. Hrvatska će postati članicom Europske Unije, među nama neće biti granice, imat ćemo iste institucije, sustave, susjedi smo. Imat ćemo zajedničke interese. I u okviru Europske Unije će se pokazati da smo osuđeni na suradnju.

• **Početak 2006. godine sudjelovali ste u osnivanju Pokreta za pravednost i razvitak, organizacije civilnog društva. Predstavite djelovanje Pokreta za pravednost i razvitak (Gibanja za pravičnost in razvoj).**

- Ustanovio sam Gibanje za pravičnost in razvoj i sada se razvija korak po korak. Počelo je ni iz čega i mislim da će se sve bolje razvijati, ne samo u Sloveniji već i drugdje. Zaključak Gibanja je da se postojeća politika na neki način istrošila. Političari se u velikoj mjeri bave sami sobom, svojim nadmetanjima, borbom za vlast i položaje, na to troše puno energije. Ukratko, ostaje premalo energije i volje za rješavanje sasvim konkretnih problema ljudi. O tome se govori pretjerano načelno, a na konkretnoj razini je, pak, izuzetno puno teškoća. Tako da mislim da je potrebno nešto novo, nešto više, nešto iznad toga. A to nije politička stranka. Gibanje nije i neće biti politička stranka, već okuplja ljude koji žele poboljšati svijet, koji žele veću socijalnu pravičnost, čišći okoliš, koji žele zdrav život, zdravu prehranu, ekološku poljoprivredu, brigu za starije ljude, brigu za ljude koji se nađu u stisci i bolju brigu za životinje. Na tim različitim područjima okupljamo ljude koji zatim sami organiziraju aktivnosti, koji međusobno komuniciraju i pokušavaju rješavati konkretan problem, ali ne zato da bi sastančili i raspravljali o tome. To političari već previše rade. U Gibanju rješavamo konkretne poteškoće, pokušavamo stvari pomaknuti naprijed, želimo utjecati na savjest ljudi. I medija, političara, zato da bi poslije i mediji i političari poželjeli drukčije djelovati.

• **Kakve su dosadašnje reakcije iz svijeta?**

- Pozitivne, dobre. Do sada smo se prije svega orijentirali na Sloveniju, jer je Gibanje ustanovljeno prije nekoliko mjeseci. Ovih će dana, recimo, naša internet stranica dobiti i svoju englesku verziju. Dobivam pisma ljudi iz Hrvatske, koja podupiru djelovanje Gibanja za pravičnost i razvoj.

• **Gibanje za pravičnost i razvoj razvija kod ljudi zdravstvenu kulturu, kao dio opće kulture. To je danas vrlo važno, jer vrhunska je medicina toliko sofisticirana da su ljudi brojevi, samo brojevi.**

- Točno. U svojoj knjizi polazim od toga da je čovjek sam odgovoran za svoje zdravlje. A u praksi nije tako. Tako ne misle ni liječnici ni ljudi. Ljudi, dok su zdravi, ne misle na liječnike. Kad obole, obuzme ih panika, jure liječniku, najprije službenom, ako pak tamo ne ide, k alternativcu. Ukratko, odgovornost za svoje zdravlje nastoje prenijeti na nekog drugog. Ništa ne znaju o sebi, o zdravlju.

Čovjek mora stalno sam brinuti za svoje zdravlje, biti toga svjestan, živjeti zdravo, da ne bi iznenada zapao u situaciju koja ga potpuno izbace iz tračnica. Čovjek je u prvom redu odgovoran za sebe i ni na koga ne može prenijeti tu odgovornost. Netko ti može pomoći, ali sam češ ocijeniti tko i kada može.

• **Znam da puno radite, ali ipak bih vas pitao gdje planirate provesti godišnji odmor**

- Nemam posebnog plana. Znae, ne planiram puno. Pokušavam što manje planirati, samo ono što je nužno potrebno. I ne planiram dulji dopust. Nikako. Možda ću otići na dva, tri dana nekamo, a ostalo ću vrijeme biti doma na Zaplani (mjesto u kojem ima kuću, kraj Ljubljane op. a.). Vjerojatno ću kroz cijelo ljeto imati neke aktivnosti.